”Du er bare en studerende”

– om normer, statusbaserede troværdighedsunderskud og håbefuld epistemisk tillid i pædagoguddannelsens praktik

Pia Rauff Krøyer,
Leder,
VIA Uddannelsesakademi, VIA University College
PIRK@via.dkk

Resumé
Artiklen undersøger pædagogstuderendes erfaringer med at blive mødt som ”bare en studerende” i praktikken. Med afsæt i forskningsprojektet *Pædagogstuderendes positionalitet i praktikken* (Krøyer, Lykke & Prahl, 2024/25) analyseres, hvordan normer og vurderingspraksisser former studerendes faglige legitimitet. Når deres bidrag tillægges mindre vægt på grund af positionen som studerende, forstås det som mulig ”epistemisk uretfærdighed” i form af ”statusbaserede troværdighedsunderskud”. Analysen udvides til situationer om adgang til faglige fællesskaber, hvor begrænset adgang forstås som ”epistemisk forsømmelse”, fordi den mindsker mulighederne for at udvikle faglig dømmekraft. Hertil peger artiklen på, hvordan “håbefuld epistemisk tillid” kan understøtte studerendes mulighed for at blive hørt og deltage fagligt som begyndende fagprofessionelle.

Nøgleord: praktik, normer, troværdighedsunderskud, uretfærdighed, tillid

Abstract: “You’re just a student” – On norms, status-based credibility deficits, and hopeful epistemic trust during the practicum in social education
The article examines social education students’ experiences of being treated as “just a student” during practicum. Drawing on the research project The Positioning of Social Education Students in Practicum (Krøyer, Lykke & Prahl, 2024/25), it analyses how norms and evaluative practices shape students’ professional legitimacy. When their contributions are given less weight because of their position as students, this is understood as possible “epistemic injustice” in the form of “status-based credibility deficits”. The analysis extends to access to professional communities, where restricted access is understood as “epistemic neglect” because it limits opportunities to develop professional judgement. It also shows how “hopeful epistemic trust” may support students’ opportunities to be heard and participate as emerging professionals.

Keywords: practicum, norms, credibility deficits, injustice, trust

Artiklen kan findes på
https://tidsskrift.dk/FPPU
DOI: 10.7146/fppu.v10i2.173179

Indledning

Praktikkerne på pædagoguddannelsen er centrale i de studerendes uddannelsesforløb og forstås formelt som en professionsdannende del af uddannelsen, hvor de studerende gennem deltagelse i pædagogiske hverdagspraksisser udvikler professionel dømmekraft, pædagogfagligt sprog og pædagogisk handleberedskab (BEK nr. 211, 2014). Nationale evalueringer og professionsrettet forskning peger imidlertid på variation i studerendes oplevelser af støtte og vejledning og på udfordringer med forventningsafstemning samt sammenhæng mellem uddannelse og praktiksted (Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), 2023; Rothuizen et al., 2019). EVA fremhæver samtidig, at behovet for støtte og vejledning kan være særligt tydeligt for studerende, der oplever usikkerhed eller minorisering i mødet med praktikstedets sociale og faglige fællesskaber. Det gælder blandt andet studerende, der oplever, at de bliver positioneret anderledes på baggrund af fx religion, etnicitet, køn, seksualitet, sprog eller funktionsvariation (EVA, 2023).

Denne artikel undersøger ikke minorisering som et selvstændigt analytisk spor, men placerer sig i forlængelse af professionsforskningen, der peger på, at deltagelse i praktikkens fællesskaber ikke alene handler om adgang til opgaver, men også om adgang til anerkendelse, faglige samtaler og legitime positioner som kommende professionsudøvere (Rothuizen et al., 2019). Praktik er derfor ikke alene et professionsuddannende læringsforløb, men også en institutionel og relationel praksis, hvor tilhør, positioner og adgang til at blive hørt og taget alvorligt forhandles.

Artiklen tager empirisk afsæt i forskningsprojektet *Pædagogstuderendes positionalitet i praktikken* (Krøyer, Lykke & Prahl, 2024/25), der gennem survey og fokusgruppeinterviews undersøger pædagogstuderendes erfaringer med deltagelse, positionering og faglig legitimitet i praktikken. I materialet træder blandt andet et genkendeligt, men analytisk underbelyst fænomen frem: situationer, hvor studerende beskriver, at deres bidrag mødes med henvisning til, at de "bare" er studerende. Formuleringen forekommer både som direkte udsagn og som et bredere mønster i det empiriske materiale, hvor studerende beskriver, at deres observationer, spørgsmål eller faglige vurderinger nedtones, afvises eller omdirigeres med henvisning til deres status som studerende (Krøyer, Lykke & Prahl, 2025). "Du er bare en studerende" anvendes derfor som en analytisk figur, der kondenserer tilbagevendende udsagn, responsformer og situationer, hvor de studerende oplever, at vurderingen af et bidrag forskydes fra dets faglige indhold til deres position som studerende.

Figuren skal dog ikke forstås som udtryk for, at enhver forskel mellem studerende og uddannede pædagoger er problematisk. Praktikken er nødvendigvis præget af forskelle i erfaring, ansvar og mandat. Det analytiske ærinde er de situationer, hvor studerende beskriver, at denne asymmetri bliver statusafvisende: at deres bidrag ikke bliver hørt, undersøgt eller vurderet som potentielt fagligt relevante, men tillægges mindre vægt, fordi de kommer fra en studerende. Dette undersøges som et muligt "statusbaserede troværdighedsunderskud" og dermed som et udtryk for "epistemisk uretfærdighed" (Fricker, 2007), hvor den studerendes bidrag tillægges mindre vægt på grund af vedkommendes sociale position snarere end på baggrund af bidragets faglige indhold.

Artiklens forskningsspørgsmål er: *Hvordan beskriver pædagogstuderende erfaringer med at blive mødt som "bare en studerende", og hvordan kan disse erfaringer analyseres som statusbaserede troværdighedsunderskud, der former deres muligheder for at fremstå som legitime vidensaktører i praktikkens faglige fællesskaber*?

Hvor det samlede forskningsprojekt undersøger flere positioneringsdynamikker i praktikken, afgrænser denne artikel sig til ét tværgående empirisk nedslag: studerendes beskrivelser af statusbaserede troværdighedsunderskud knyttet til figuren "du er bare en studerende". Artiklen anlægger dermed et selektivt analytisk blik på materialet. I det samlede forskningsprojekt beskriver en stor del af de studerende praktikken som et trygt og støttende læringsrum; 89 % (n = 221) svarer, at de "ofte" eller "nogle gange" føler sig trygge som studerende i praktikken (Krøyer, Lykke og Prahl, 2025). Artiklen undersøger således ikke praktikken som generelt præget af statusafvisning, men zoomer ind på de situationer, hvor studerende beskriver, at deres muligheder for at blive hørt og taget alvorligt som faglige deltagere begrænses.

Artiklens samlede bidrag er således at vise, hvordan normer og vurderingspraksisser kan fremme eller begrænse studerendes muligheder for at fremstå som legitime vidensaktører og deltage i praktikkens faglige fællesskaber. Det handler om mulighederne for at bidrage med observationer, spørgsmål og foreløbige vurderinger og få dem undersøgt og kvalificeret i fælles faglig refleksion. Artiklen peger samtidig på "håbefuld epistemisk tillid" (Brick, 2020) som et praksisnært perspektiv på, hvordan tillid til den studerendes faglige potentiale kan understøttes gennem respons, begrundelser og deltagelse.

Teoretisk ramme

For at analysere, hvordan studerende beskriver erfaringer med at blive mødt som "bare en studerende", anvendes normer i en afgrænset og empirinær betydning. Normer forstås her som tilbagevendende forventninger til, hvem der kan fremstå fagligt legitim i praktikkens fællesskaber, og hvilke bidrag der genkendes som relevante, kvalificerede eller værd at tage op i faglige samtaler. Hvor normer i klassisk sociologi kan forstås som sociale regler og fælles værdier, der regulerer adfærd (Parsons, 1951), eller som internaliserede dispositioner knyttet til social praksis (Bourdieu, 1977), er genstanden her de hverdagslige vurderings-

praksisser, hvor studerende beskriver, at nogle udsagn, vurderinger og spørgsmål lettere får faglig vægt end andre.

Begrebet *normer for faglig legitimitet* bruges således til at undersøge, hvordan praktikkens asymmetrier får betydning i konkrete vurderingssituationer: Hvem forventes at kunne vurdere, foreslå og begrunde med faglig legitimitet? Hvilke bidrag tages op som relevante for fælles faglig refleksion? Og hvornår læses studerendes observationer, spørgsmål eller vurderinger primært gennem deres status som "bare" studerende? Normbegrebet fungerer dermed som analytisk ramme for at undersøge, hvordan adgang til faglig legitimitet fordeles og forhandles i praktikkens hverdagspraksis.

Artiklens teoretiske hovedgreb er at forbinde normer for faglig legitimitet med Miranda Frickers begreb om "epistemisk uretfærdighed" (Fricker, 2007). Med Fricker forstås epistemisk uretfærdighed som en *uret*, der rammer personer i deres egenskab af vidende subjekter. Denne uretfærdighed kan blandt andet komme til udtryk, når en person tillægges mindre troværdighed på grund af fordomme knyttet til vedkommendes sociale position snarere end på baggrund af udsagnets faglige indhold (Fricker, 2007, s. 5). I artiklen undersøges dette som mulige "statusbaserede troværdighedsunderskud".

Fricker anvendes dog med en vigtig præcisering. Praktikken er nødvendigvis asymmetrisk, fordi studerende, praktikvejledere og uddannede pædagoger har forskellige erfaringer, ansvar og mandater. Sådanne forskelle er ikke i sig selv epistemisk uretfærdighed. Det analytisk centrale er de situationer, hvor studerende beskriver, at asymmetrien får en statusafvisende karakter, fordi deres observationer, spørgsmål eller vurderinger ikke bliver hørt og vurderet som potentielt fagligt relevante, men tillægges mindre vægt, fordi de fremsættes af en studerende. Begrebet "statusbaserede troværdighedsunderskud" bruges således til at undersøge en mulig forskydning fra vurderingen af bidragets faglige indhold til vurderingen af den studerendes position.

For at forbinde troværdighed med praktikkens professionsuddannende opgave inddrages Shannon Bricks begreber om "epistemisk forsømmelse" og "håbefuld epistemisk tillid" (Brick, 2020). Hvor Fricker giver et sprog for, hvordan troværdighed kan fordeles skævt, bidrager Brick med et pædagogisk og epistemologisk perspektiv på, hvad det kræver at udvikle sig som vidensaktør. Hos Brick indebærer et uddannelsesmæssigt ansvar også en tillid rettet mod den lærendes potentiale: at vejledere og andre gennem respons og adgang til deltagelse kan give den studerende grunde til at stole på egen dømmekraft og mod til at øve sig i at observere, begrunde, foreslå og vurdere (Brick, 2020, s. 493-495). I artiklen anvendes "epistemisk forsømmelse" til at analysere situationer, hvor studerende beskriver begrænset adgang til de relationer, responsformer og praksisser, der gør det muligt at udvikle epistemisk selvtillid og deltagelsesmod. "Håbefuld epistemisk tillid" anvendes omvendt som et praksisorienteret perspektiv på, hvordan sådanne betingelser kan organiseres anderledes: som en praktik- og vejledningspraksis, hvor den studerende mødes som en begyndende fagperson, hvis vurderinger endnu ikke er færdigudviklede, men netop derfor må kunne undersøges, korrigeres og kvalificeres.

Metode og datagrundlag

Artiklens empiriske grundlag er forskningsprojektet *Pædagogstuderendes positionalitet i praktikken* (2024/25) og rapporten *"Du er bare en studerende": En undersøgelse af pædagogstuderendes positionalitet i pædagoguddannelsens praktikforløb* (Krøyer, Lykke & Prahl, 2025). Hvor rapporten behandler flere positioneringsdynamikker i praktikken, afgrænser denne artikel som nævnt sig til studerendes beskrivelser af statusbaserede troværdighedsunderskud og deres betydning for mulighederne for at fremstå som fagligt legitime vidensaktører.

Design og datagrundlag

Forskningsprojektet anvendte et sekventielt mixed methods-design med survey og efterfølgende fokusgruppeinterviews. Surveyen blev udviklet i SurveyXact og bestod af 27 spørgsmål med både lukkede svarkategorier på en firepunktsskala "Ja, ofte", "Nogle gange", "Sjældent", "Aldrig" og åbne fritekstfelter. Spørgsmålene belyste blandt andet adgang til information og faglige fora, erfaringer med at blive hørt og taget alvorligt i faglige sammenhænge samt relationelle og sociale vilkår i praktikken (Krøyer, Lykke & Prahl, 2025). Dele af spørgerammen var inspireret af Berit Ås' herskerteknikker som et sensibiliserende blik på subtile former for hverdagsmagt, fx usynliggørelse, latterliggørelse og påføring af skyld og skam (Ås, 1979). Kombinationen af lukkede spørgsmål og fritekstfelter gav samtidig respondenterne mulighed for at nuancere, afvise eller omfortolke de kategorier, de blev spurgt ind til (Krøyer, Lykke & Prahl, 2025). Surveyen blev distribueret til studerende fra fire pædagoguddannelser, der havde gennemført mindst én praktikperiode. Data blev indsamlet fra oktober til december 2024. I alt påbegyndte 360 studerende spørgeskemaet, og 212 gennemførte alle spørgsmål. Da den samlede population af inviterede studerende ikke var kendt, kunne der ikke beregnes en præcis svarprocent. Procenter blev derfor angivet på baggrund af gyldigt svargrundlag, ligesom variation i n afspejlede filterlogik og frafald undervejs (ibid., s. 12-13).

På baggrund af surveyen blev der gennemført syv fokusgruppeinterviews i januar/februar 2025 med i alt 20 studerende fra forskellige årgange og specialiseringer. Deltagerne blev rekrutteret blandt studerende, der i surveyen havde givet samtykke til efterfølgende kontakt, og blev derfor ikke udvalgt ud fra specifikke kriterier om fx alder, køn, specialisering, årgang eller baggrund. Interviewguiden tog afsæt i tværgående mønstre fra surveyen, herunder erfaringer med perifer

eller legitim faglig rolle, adgang til information og mødefora, støtte og anerkendelse samt forventninger til den studerendes faglighed og fremtræden. Interviewene varede 45-60 minutter, blev lydoptaget, transskriberet og anonymiseret (ibid.).

Fokusgruppeinterviewformatet blev valgt, fordi undersøgelsen interesserede sig for normer, positioneringer og faglig legitimitet som fænomener, der formes og forhandles socialt. Fokusgrupper indebærer samtidig metodiske begrænsninger, fordi gruppedynamikker kan påvirke, hvad der bliver muligt at sige, hvilke erfaringer der genkendes af andre, og hvilke der ikke deles (Kvale & Brinkmann, 2015). Fokusgrupperne forstås derfor ikke som direkte adgang til, hvad der skete i praktikken, men som et rum, hvor studerende i fællesskab artikulerede og fortolkede erfaringer med deltagelse, status og faglig legitimitet.

Databearbejdning og analytisk afgrænsning

I det samlede forskningsprojekt blev surveydata behandlet deskriptivt med fokus på variation og mønstre uden statistiske sammenligninger mellem praktik- eller institutionstyper. Fritekstsvar og interviewmateriale blev bearbejdet gennem en teoriinformeret tematisk analyse (Braun & Clarke, 2006) og først kodet bredt med opmærksomhed på deltagelse, hierarki, støtte, anerkendelse, adgang og legitimitet. Herefter blev materialet genkodet med fokus på situationer, hvor studerende beskrev, at deres observationer, spørgsmål eller faglige vurderinger blev nedtonet, afvist eller omdirigeret med henvisning til deres status som studerende (Krøyer, Lykke & Prahl, 2025, s. 12-13). Figuren "du er bare en studerende" blev i det samlede forskningsprojekt udviklet som en analytisk kondensering af direkte udsagn, fritekstsvar og interviewpassager, hvor studerende beskrev en forskydning fra vurderingen af et bidrags faglige indhold til vurderingen af afsenderens position. I denne artikel afgrænses figuren til passager, hvor studerende beskriver statusafvisning i mødet med faglige ytringer og hverdagssituationer i praktikken. Disse passager analyseres som mulige statusbaserede troværdighedsunderskud med Frickers (2007) og Bricks (2020) begreber som teoretiske greb. Situationerne forstås således ikke på forhånd som epistemisk uretfærdighed.

Koblingen mellem datasættene er sekventiel og analytisk: Surveyen identificerer tilbagevendende mønstre og situationstyper, mens fokusgruppeinterviewene uddyber de betydninger og deltagelsesstrategier, som studerende knytter til dem. Artiklen anvender derfor ikke materialet til at fastslå konkrete hændelsesforløb på praktiksteder. Den undersøger, hvordan studerende beskriver betingelser og responsformer som betydningsfulde for deres muligheder for at blive hørt, taget alvorligt og udvikle professionel dømmekraft.

Analyse

Den følgende analyse præsenterer, hvordan mulige statusbaserede troværdighedsunderskud kommer til udtryk i studerendes beskrivelser af praktikken. Den bevæger sig fra erfaringer med ikke at blive hørt eller taget alvorligt, over adgang til møder, information og faglige begrundelser, til beskrivelser af tilbagetrækning og svækket deltagelsesmod.

Statusbaserede troværdighedsunderskud

I surveyen træder spørgsmålet om faglig legitimitet frem som variation i studerendes erfaringer med at blive hørt og taget alvorligt. 36 % (n = 336) angiver, at de "ofte" eller "nogle gange" har oplevet at blive overhørt, afbrudt eller ignoreret i forbindelse med faglige bidrag, mens 64 % svarer "sjældent" eller "aldrig". Tallene peger ikke på én samlet praktikvirkelighed, men på forskellige betingelser for faglig deltagelse.

Fritekstsvarene nuancerer, hvad denne variation kan bestå i. Studerende beskriver blandt andet at blive "talt ned til", at deres "faglige indspark ikke vægtes som relevante", at erfaringer vurderes som "ikke fyldestgørende", eller at de ikke skal "fylde for meget". Formuleringerne peger på et mønster, hvor faglige bidrag i de studerendes beskrivelser ikke alene vurderes på indholdet, men også i lyset af deres position som studerende. Fokusgruppeinterviewene uddyber, hvordan dette kan opleves i konkrete faglige samtaler:

> *"Jeg ved noget om det, jeg taler om, fordi jeg har oplevet det. Men det var svært at holde fast i den viden, fordi 'du er jo bare en praktikant på andet år, så du ved ikke noget om det endnu'."* (Studerende, fokusgruppeinterview)

En anden beskriver, hvordan en faglig samtale kan blive vanskelig:

> *"Det er svært at have en faglig samtale, når samtalen bliver personlig. Jeg fik ikke mulighed for at komme med det faglige bidrag, for jeg blev allerede skubbet ned fra start."* (Studerende, fokusgruppeinterview)

I det første citat beskriver den studerende, at det bliver vanskeligt at fastholde egen viden, når den mødes med henvisning til positionen som "praktikant på andet år". I det andet opstiller den studerende selv en modsætning mellem en "faglig samtale" og oplevelsen af, at samtalen "bliver personlig". Materialet giver ikke grundlag for præcist at afgøre, hvad "personlig" dækker over i den konkrete situation. Analytisk er det centrale derfor den studerendes beskrivelse af, at det faglige bidrag ikke opleves som genstand for undersøgelse og drøftelse, idet den studerende oplever, at opmærksomheden forskydes fra bidragets faglige indhold til egen person og position.

Situationerne kan blive problematiske, hvis status som studerende fungerer som en forhåndsmarkør, der mindsker muligheden for, at observationer, spørgsmål eller vurderinger får adgang til fælles faglig refleksion

Sammenholdt peger citaterne på erfaringer, hvor vurderingen opleves forskudt fra det, der siges, til den, der siger det. Med Fricker kan sådanne beskrivelser analyseres som mulige statusbaserede troværdighedsunderskud og dermed udtryk for epistemisk uretfærdighed (Fricker, 2007), hvor de studerendes bidrag nedvurderes på grund af deres status snarere end bidragenes faglige indhold. Samtidig peger de på normer for faglig legitimitet: Den studerende må ikke blot fremsætte et fagligt bidrag, men skal også genkendes som én, der kan tale med faglig vægt. Situationerne kan blive problematiske, hvis status som studerende fungerer som en forhåndsmarkør, der mindsker muligheden for, at observationer, spørgsmål eller vurderinger får adgang til fælles faglig refleksion.

Adgang til møder, information og faglige begrundelser
Mulige statusbaserede troværdighedsunderskud knytter sig i materialet ikke kun til direkte respons på studerendes udsagn, men også til adgang til de sammenhænge, hvor pædagogisk praksis begrundes og justeres. Surveyen viser, at 33 % (n = 293) angiver, at de "sjældent" eller "aldrig" deltager i personalemøder, forældremøder eller netværksmøder, mens 67 % deltager "ja, ofte" eller "nogle gange". Blandt de studerende, der ikke har adgang, angiver 57 % (n = 293), at de ikke får en forklaring, mens andre fortæller, at fraværet begrundes med normering, drift eller vurderinger af, hvad der er relevant for dem at vide.

I fokusgruppeinterviewene beskrives adgangen til faglige sammenhænge som noget, den studerende i nogle tilfælde aktivt må forhandle:

> *"Når min vejleder skal have en forældresamtale, så skal jeg passe de 16 børn. Hvis man vil deltage i de møder, skal man virkelig kæmpe for at komme med, ellers kommer man ikke med."* (Studerende, fokusgruppeinterview)

En anden beskriver betydningen af manglende information:

> *"Jeg kom for sent til møderne hver gang, fordi jeg ikke havde fået det rigtige tidspunkt, og ingen sagde noget til mig."* (Studerende, fokusgruppeinterview)

Og en tredje beskriver en mere eksplicit sortering af, hvem der gives adgang til den faglige drøftelse:

> *"Jeg blev sendt ud på legepladsen med vikarerne, så der var plads til de uddannede pædagoger til mødet." (Studerende, fokusgruppeinterview)*

Citaterne peger på, at adgang til møder og information ikke kun er et praktisk spørgsmål om planlægning. Adgang til møder er også adgang til de begrundelser og prioriteringer, der gør det muligt at forstå, hvorfor praksis organiseres og begrundes, som den gør. Når studerende beskriver, at de ikke får adgang til disse processer, begrænses deres muligheder for at stille kvalificerede spørgsmål, afprøve vurderinger og forstå de faglige hensyn bag handlinger i hverdagen. Set i lyset af Brick kan beskrivelserne analyseres som en risiko for "epistemisk forsømmelse" (Brick, 2020). Pointen er ikke, at materialet dokumenterer, at studerende fratages viden gennem direkte afvisning, men at nogle beskriver begrænset adgang til de relationer og praksisser, hvor professionel dømmekraft udvikles. Hvis den studerende samtidig mødes som én, der "ikke ved nok", bliver adgang til information og faglige begrun-

Tillid bliver i den forstand ikke ukritisk anerkendelse, men en pædagogisk forudsætning for, at den studerende kan forblive deltagende, også når bidragene er foreløbige, usikre eller ufuldstændige

delser analytisk vigtig: Begrænset adgang kan være med til at reproducere den forskel i viden og faglig legitimitet, som efterfølgende kan markere positionen som studerende.

Tilbagetrækning og svækket deltagelsesmod

De mulige statusbaserede troværdighedsunderskud, som studerende beskriver, kan også få betydning for deres måder at deltage på over tid. I fokusgruppeinterviewene fortæller flere, at de bliver mere afventende og opmærksomme på, hvordan deres spørgsmål eller faglige vurderinger kan blive modtaget. Nogle beskriver, at de holder igen med kritik, undlader at stille spørgsmål eller trækker sig fra uformelle sammenhænge. En studerende beskriver denne bevægelse sådan:

> *"Jeg begyndte at tage mine pauser alene, ikke af nogen særlig grund, men jeg kunne mærke, at der ikke var nogen stemning. Det var akavet. Jeg følte, at der ikke var plads til at sige noget […]. Så jeg begyndte at tage mine ting og gå – eller bare gå i cirkler og så komme tilbage."* (Studerende, fokusgruppeinterview)

Citatet giver ikke i sig selv grundlag for at afgøre, hvorfor den studerende oplever stemningen som akavet, eller om andre faktisk positionerer ham som forkert. Det viser derimod en ændring i hans egen deltagelse. Den studerende kobler oplevelsen af, at "der ikke var plads til at sige noget", med en konkret tilbagetrækningsstrategi: han tager pauser alene, forlader fællesskabet og vender senere tilbage. Analytisk er det denne bevægelse, der er central. Tilbagetrækningen kan læses som en måde at håndtere en situation på, hvor deltagelse opleves som vanskelig eller risikofyldt, uden at materialet giver adgang til at fastslå den konkrete årsag til stemningen.

Set fra et professionsuddannelsesperspektiv er dette relevant, fordi praktik ikke kun skal give adgang til opgaver, men også mulighed for at øve professionel dømmekraft gennem spørgsmål, tvivl og afprøvning. Når studerende beskriver, at de holder sig tilbage eller trækker sig fra de sammenhænge, hvor sådanne udvekslinger finder sted, kan deres deltagelsesmuligheder blive indsnævret. Med Brick (2020) kan sådanne tilbagetrækningsstrategier læses i relation til svækkede faglige og relationelle betingelser for at udvikle epistemisk selvtillid, deltagelsesmod og professionel dømmekraft.

Konklusion: Håbefuld epistemisk tillid i praktikken

> *"Den er jo usikker og sårbar på en tid, ikke? … du kommer med alt din viden, og så står der en hel flok mennesker her, der bare kan bestemme, om du klarer det eller ej … Men samtidig, hvis man er heldig … et fællesskab, der siger, Øj, du ved en hel masse, lad os bruge det … lad os snakke om det, eller lad os arbejde med det." (Studerende, fokusgruppeinterview)*

Ovenstående citat samler en central spænding i analysen. Praktikken er præget af en reel asymmetri, fordi den studerende både er lærende og vurderes af mere erfarne professionelle. Men citatet peger også på en anden mulighed: et fagligt fællesskab, der ikke ophæver forskellen mellem erfaren og uerfaren, men møder den studerende som én, der allerede har viden og perspektiver, der kan bringes i spil, undersøges og udvikles. Formuleringen "du ved en hel masse, lad os bruge det" peger således på en responsform, hvor den studerendes foreløbige viden ikke på forhånd afvises på grund af positionen som studerende, men inviteres ind i den faglige samtale. Det er i dette spændingsfelt, Bricks begreb om "håbefuld epistemisk tillid" bliver relevant.

Analysen har vist, hvordan figuren "du er bare en studerende" kan fungere som en statusmarkering, når studerende beskriver, at deres bidrag tillægges mindre vægt, eller at adgangen til faglige samtaler, information og respons begrænses. Med Fricker (2007) kan sådanne erfaringer analyseres som mulige statusbaserede troværdighedsunderskud og dermed som mulige udtryk for epistemisk uretfærdighed og med Brick (2020) kan de belyses som en risiko for "epistemisk forsømmelse". Hvor Fricker retter opmærksomheden mod, hvordan troværdighed fordeles, gør Brick det muligt også at spørge til de betingelser, der gives for, at den studerende kan udvikle sig som legitim vidensaktør.

Bricks begreb om "Håbefuld epistemisk tillid" (Brick, 2020) tilbyder i denne forbindelse et praksisorienteret perspektiv på den problemstilling, analysen identificerer. Begrebet indebærer ikke, at studerende altid har ret, eller at forskelle i erfaring, ansvar og mandat skal ophæves. Det peger derimod på en praktik- og vejledningspraksis, hvor den studerende mødes som en begyndende fagperson, hvis vurderinger endnu ikke er færdigudviklede, men netop derfor må kunne undersøges, korrigeres og kvalificeres. Tilliden er "håbefuld", fordi den retter sig mod det, den studerende er i færd med at udvikle: evnen til at iagttage, begrunde, vurdere og handle fagligt (Brick, 2020, s. 492-493). Det afgørende er dermed ikke, at den studerendes vurdering bekræftes som rigtig, men at den gives adgang til et fagligt rum, hvor observationer, spørgsmål og vurderinger kan undersøges og begrundes.

"Håbefuld epistemisk tillid" kan således forstås som en måde at organisere forskellen mellem erfaren og uerfaren pædagogisk: ikke ved at udviske asymmetrien, men ved at gøre den til afsæt for læring frem for forhåndsafvisning. Tillid bliver i den forstand ikke ukritisk anerkendelse, men en pædagogisk forudsætning for, at den studerende kan forblive deltagende, også når bidragene er foreløbige, usikre eller ufuldstændige. I den forstand kan de relationelle og faglige betingelser omkring den studerende forstås som en form for *epistemisk infrastruktur*: et grundlag, der gør det muligt at være i tvivl, stille foreløbige spørgsmål og afprøve faglige vurderinger uden samtidig at risikere sin position som legitim deltager. "Håbefuld epistemisk tillid" bliver dermed ikke alene et spørgsmål om den enkelte vejleders respons, men også om, hvordan praktikkens faglige fællesskaber organiserer adgang til samtaler, begrundelser og deltagelse.

For praktiksteder og uddannelse retter dette opmærksomheden mod, hvordan studerendes deltagelse rammesættes. Praktikkens professionsdannende muligheder handler ikke alene om adgang til opgaver og formelle møder, men også om adgang til faglige samtaler, begrundelser og respons, hvor observationer, spørgsmål og foreløbige vurderinger kan undersøges og kvalificeres. Det handler derfor ikke alene om, hvorvidt den studerende er til stede i det faglige fællesskab, men om hvilke muligheder den studerende får for at træde frem som én, der kan observere, spørge, begrunde og vurdere. Det er gennem sådanne deltagelsesmuligheder, at studerende kan udvikle professionel dømmekraft og gradvist træde frem som fagprofessionelle deltagere i professionens fællesskaber.

Litteratur

Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog (BEK nr. 211 af 06/03/2014). Retsinformation. https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/211

Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Cambridge University Press.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77-101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Brick, S. (2020). Epistemic neglect. *Social Epistemology*, *34*(5), 490-500. https://doi.org/10.1080/02691728.2020.1737748

Danmarks Evalueringsinstitut. (2023). *Oplevelsen af praktik på uddannelserne til lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver.*

Fricker, M. (2007). *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford University Press.

Krøyer, P. R., Lykke, S., & Prahl, S. H. (2025). *"Du er bare en studerende": En undersøgelse af pædagogstuderendes positionalitet i pædagoguddannelsens praktikforløb*. VIA University College.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). Hans Reitzels Forlag.

Parsons, T. (1951). *The social system*. Free Press.

Rothuizen, J. J., Togsverd, L., Bayer, M., Højberg, B., & Falkenberg, H. (2019). *Pædagoguddannelsens praktik og dens bidrag til dannelse af professionsidentitet: Rapporteringer fra et forskningsprojekt*. VIA University College & Københavns Professionshøjskole

Ås, B. (1979). De fem hersketeknikker [The five master suppression techniques]. Kvinner Sammen, 2, 10-14.